

Pensions at a Glance: Public Policies across OECD Countries 2005 Edition

Summary in Dutch

Kort overzicht pensioenen OECD: publiek beleid in OECD-landen editie 2005

Samenvatting in Nederlands

In de laatste jaren is er een golf van pensioenhervormingen in OECD-landen doorgevoerd. Deze veranderingen werden primair gemotiveerd door zorgen over de financiële houdbaarheid van pensioensystemen in de context van bevolkingen met steeds meer ouderen. Een diepgaande kijk op pensioensystemen onthult complexe structuren en regels, die het moeilijk maken om pensioeninkomsten te vergelijken. Niettemin zorgt het delen van ervaringen op het gebied van pensioenhervormingen en de invloed daarvan voor waardevolle informatie voor beleidsmakers.

Het rapport toont hoe hoog het pensioen is dat mensen die nu beginnen te werken kunnen verwachten, als zij de pensioenleeftijd bereiken. Deze analyse beantwoordt een aantal beleidsvragen. Beschermen pensioensystemen tegen armoede? Kan men deze financieel handhaven? Hoe behandelen ze mensen die lage inkomsten hebben of lang niet gewerkt hebben? Het rapport is het eerste in een serie die elke twee jaar gepubliceerd zal worden. Toekomstige edities zullen ook de invloed van pensioenhervormingen evalueren.

Dit rapport toont de richting die pensioensystemen inslaan. De vergelijkingen tussen landen onthullen een diversiteit van pensioenvoorzieningen in OECD-landen. De analyse die in dit rapport gepresenteerd wordt, bespreekt alle verplichte pensioenopbouwmethoden – niet alleen publieke pensioensystemen, maar ook verplichte privé-pensioenen. Tevens worden veiligheidsnetten voor ouden van dagen onderzocht en worden verschillen in belastingen besproken, zowel tussen landen als tussen werkenden en pensioengerechtigden. Als zodanig, zorgt dit rapport voor een volledig beeld van de overdrachten tussen en binnen generaties en daarom van de *sociale toereikendheid* van pensioensystemen. Pensioenprogramma's hebben twee hoofddoelen. Het eerste doel is herverdeling van inkomen voor pensioengerechtigden met een laag inkomen en voorkoming van armoede op gevorderde leeftijd. Het tweede doel is het helpen van

werkenden om de levensstandaard te handhaven als men gepensioneerd is door op een goed niveau het inkomen uit werk te vervangen. De meeste landen proberen beide doelen in hun algehele pensioenbeleid te bereiken, maar is er een grote variatie in het evenwicht van nadruk tussen de twee doelen.

Dit rapport toont dat werkenden met een modaal inkomen in OECD-landen een pensioen na aftrek van belasting kunnen verwachten, dat juist minder dan 70% van hun inkomen na aftrek van belasting is. De landen met de laagste netto vervangingswaarde zijn Ierland en Nieuw-Zeeland, die alleen basis pensioenvoorzieningen hebben en een netto vervangingswaarde van minder dan 40%. Het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten hebben iets hogere vervangingswaarden van rond de vijftig procent.

Werkenden met lage inkomens in OECD-landen met minder dan de helft van modaal zullen een netto vervangingswaarde ontvangen van gemiddeld ongeveer 85%. Maar de pensioenen voor arme werkenden zijn in sommige landen bijzonder laag. In Duitsland, Mexico, Slowakije en de Verenigde Staten zijn pensioenen als veiligheidsnet voor werkenden met een volledig arbeidsverleden minder waard dan een kwart van de gemiddelde verdiensten over de gehele breedte van de economie.

Sommige landen hebben ernaar gestreefd om afdracht en opbrengst dicht bij elkaar te brengen. In Italië, Polen en Hongarije bijvoorbeeld zijn de herverdelingskenmerken van pensioensystemen vrijwel verdwenen. Als het pensioensysteem geen herverdeling tot stand brengt voor armere mensen, betekent dit dat regelingen voor een veiligheidsnet op grond van middelen in het algemeen een meer prominente rol in pensioeninkomsten zullen spelen.

Alle OECD-landen hebben een bepaalde vorm van veiligheidsnet voor oudere mensen. Gewoonlijk gaat het hierbij om programma's waarbij de financiële middelen worden nagegaan. De gemiddelde minimale pensioenuitkering voor werkenden met een volledige loopbaan in OECD-landen is iets minder dan 29% van het gemiddelde loon waard.

Dit rapport onthult dat het persoonlijke belastingsysteem een belangrijke rol speelt bij de steun aan ouderen. Pensioengerechtigden betalen geen premies voor sociale zekerheid en het gemiddelde belastingtarief op persoonlijke inkomsten is gewoonlijk minder dan het belastingtarief op verdiende inkomsten. Verder geven de meeste systemen van inkomstenbelasting een voorkeursbehandeling aan pensioeninkomsten of aan pensioengerechtigden door extra toelagen of kredieten aan oudere mensen te geven.

De netto vervangingswaarden voor gemiddelde inkomsten zijn 22% hoger dan de bruto vervangingswaarden (gemiddelde in de gehele OECD). Het effect van belastingen en afdrachten op mensen die weinig verdienen, is echter kleiner dan gemiddeld, omdat de eersten minder belasting betalen en afdrachten doen dan werkenden met hogere inkomens. Het verschil tussen bruto en netto vervangingstarieven voor mensen die weinig verdienen is gemiddeld 17%.

De meeste landen berekenen belastingkortingen niet voor rijkere pensioengerechtigden. Duitsland en de Verenigde Staten zijn twee uitzonderingen. Deze

zorgen voor belastingkortingen langs de gehele inkomstencurve (hoewel dit in Duitsland gaat veranderen).

De aanpassing van pensioen in betalingen om veranderingen te weerspiegelen in kosten of de levensstandaard – “*indexering*” – heeft lang centraal gestaan in het debat of pensioensystemen gehandhaafd kunnen blijven. Bijna alle OECD-landen koppelen nu de pensioenen aan consumentenprijzen. Sommige landen echter passen pensioenen aan op één lijn met de gemiddelde verdiensten en dit kan meer dan 20% meer kosten dan wanneer pensioenen aan de prijzen zijn geïndexeerd.

Een verwant kenmerk van deze pensioensystemen is “*valorisatie*”. de aanpassing van eerdere verdiensten om veranderingen in levenstandaards op te vangen tussen de tijd wanneer pensioenrechten verdiend worden en wanneer ze worden opgeëist. Tot korte tijd terug heeft valorisatie veel minder aandacht gekregen dan de indexering, ondanks de sterke effecten op de pensioenuitkeringen.

De meeste OECD-landen waarderen vroegere verdiensten opnieuw op één lijn met de groei van wat verdiend wordt over de gehele breedte van de economie. Maar er zijn verschillende uitzonderingen – België, Frankrijk, Korea en Spanje – waar vroegere verdiensten met prijzen worden gevaloriseerd. De lonen groeien gewoonlijk sneller dan de prijzen stijgen, en daarom leidt prijsvalorisatie tot substantieel lagere vervangingswaarden dan inkomstenvvalorisatie. Prijsvalorisatie voor een volledige loopbaan zou kunnen resulteren in een pensioen dat 40% lager is dan bij inkomstenvvalorisatie.

Pensioenrijkdom – de huidige waarde van de toekomstige stroom van pensioenbetalingen – is de meest uitgebreide indicator van pensioenbeloften. Dit begrip houdt rekening met het niveau waarop pensioenen betaald worden, de leeftijd waarop mensen pensioengerechtigd zijn, de levensverwachting van mensen en hoe pensioen aangepast worden na de pensionering om de groei in lonen en prijzen te weerspiegelen. Luxemburg heeft de hoogste pensioenrijkdom voor een werkende die modaal verdient, waard 18 maal het gemiddelde loon voor mannen en bijna 22 maal voor vrouwen (op grond van de levensverwachting die voor vrouwen hoger is). Dit is equivalent aan USD 587000 op het moment van pensionering, bijna driemaal het gemiddelde voor OECD-landen. De laagste pensioenrijkdom voor iemand die modaal verdiende toen hij arbeid verrichtte vindt men in Ierland, Mexico, Nieuw-Zeeland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, waar dit minder dan zesmaal modaal is. Natuurlijk droegen mensen in deze landen vaak minder aan pensioensystemen bij, toen ze werkelijk werkten en daarom kan het misleidend zijn om naar hen te verwijzen als minder ‘genereus’ dan in andere landen die hogere pensioenrijkdom voor gepensioneerden beloven.

De *pensioengerechtigde leeftijd* in de meeste landen van de OECD is 65. IJsland en Noorwegen hebben op dit moment (zoals ook de Verenigde Staten in de toekomst) een normale pensioenleeftijd van 67. De pensioengerechtigde leeftijd ligt onder de 65 in Tsjechië, Frankrijk, Hongarije, Korea, Slowakije en Turkije. Frankrijk heeft een bruto vervangingswaarde onder het gemiddelde in de OECD met inkomsten tussen 75% en 200% van het gemiddelde. De pensioenrijkdom echter overtreft het OECD-gemiddelde,

omdat de pensioengerechtigde leeftijd van 60 relatief laag is en de levensverwachting relatief lang.

De invloed van verschillen in *levensverwachting* op de pensioenrijkdom is bijzonder groot. Bij gelijkblijvende andere variabelen zouden in landen met een lage levensverwachting – Hongarije, Mexico, Polen, Slowakije en Turkije – mannen een pensioen kunnen betalen van 10% hoger dan een land met de gemiddelde sterftecijfers van de OECD (bijvoorbeeld Duitsland, Italië en de Verenigde Staten). In contrast hiermee verhogen langere levensverwachtingen de last op het pensioensysteem. Voor mannen is de pensioenrijkdom bijna 8% hoger in de vijf landen met de langste levensverwachting (Japan, IJsland, Noorwegen, Zweden en Zwitserland).

© OECD 2005

Deze samenvatting is geen officiële OESO-vertaling.

Reproductie van deze samenvatting is toegestaan, mits het OESO-copyright en de titel van de oorspronkelijke publicatie worden vermeld.

Meertalige samenvattingen zijn vertaalde uittreksels van OESO-publicaties die oorspronkelijk in het Engels en Frans zijn gepubliceerd.

Deze zijn gratis te verkrijgen via de Online Bookshop van de OESO
www.oecd.org/bookshop/

Neem voor meer informatie contact op met de eenheid OECD Rights and Translation,
Public Affairs and Communications Directorate.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
Frankrijk

Bezoek onze website www.oecd.org/rights/

